

JESPER ERIKSSON

Bör Sverige beskatta inkomster från utländska dotterbolag?

Enligt Svensk intern skattelagstiftning beskattas inte inkomster från svenska aktiebolags utländska dotterbolag. Den nuvarande skattefriheten för dessa inkomster är förenad med vissa problem i form av möjligheter till skatteplanering, bristande neutralitet och administrativa problem. Olika typer av beskattningsåtgärder kan i olika utsträckning motverka dessa problem, samtidigt som de skulle ge upphov till nya svårigheter. Vidare kan möjligheterna till beskattning vara begränsade av EU-rätten. I denna artikel, som är baserad på författarens examensarbete, diskuteras om Sverige bör införa beskattning av inkomster från svenska aktiebolags utländska dotterbolag.

1 INLEDNING

En beskattning av inkomster från utländska dotterbolag kan huvudsakligen ske på två olika sätt. Det första sättet är att beskatta utdelningarna från de utländska dotterbolagen. Det andra sättet är att beskatta de svenska moderbolagen för deras dotterbolags inkomster löpande, dvs. direkt när vinsterna uppkommer och vare sig de delas ut till moderbolagen eller inte. Med "dotterbolag" avses i denna artikel bolag som för det ägande bolaget utgör en direktinvestering.

Jag börjar med att i avsnitt 2 kortfattat gå igenom hur de två beskattningsoptionerna skulle kunna utformas. De presenterade beskattningsoptionerna utvärderas sedan i resten av artikeln utifrån olika teman. I avsnitt 3 behandlas vilka möjligheter till skatteplanering som finns i nuvarande ordning och i vilken utsträckning dessa möjligheter skulle begränsas med de olika beskattningsoptionerna. Därefter undersöks i avsnitt 4 vilken ordning som bidrar till mest neutralitet och därmed global ekonomisk välfärd samt vilken ordning som är bäst för svensk ekonomisk välfärd. I avsnitt 5 utreds vilka praktiska och administrativa svårigheter som är förenade med nuvarande ordning och beskattningsoptionerna. Slutligen behandlas i avsnitt 6 de olika beskattningsoptionernas förenlighet med EU-rätten. Något som inte behandlas i artikeln är beskattningens förenlighet med Sveriges skatteavtal.

2 BESKATTNINGSSALTERNATIVEN

2.1 Beskattning av utdelningar från utländska dotterbolag

När ett svenskt bolag etablerar eller förvärvar ett utländskt dotterbolag är moderbolaget som utgångspunkt inte skattskyldigt för inkomsterna som dotterbolaget tjänar, och när vinst delas ut till moderbolaget är denna utdelning skattefri enligt 24 kap. 13–14 och 17 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) (IL), eftersom innehavet av dotterbolaget utgör en näringsbetingad andel.

En del länder beskattar till skillnad från Sverige inkomster från utländska dotterbolag genom att beskatta utdelningarna till de inhemska moderbolagen. Att beskattning av inkomsterna inte sker förrän utdelning inträffar brukar kallas att landet medger uppskov med beskattningen ("tax deferral"). Den kedjebesiktning som uppkommer på grund av att även dotterbolagets land, värdlandet, beskattar dotterbolagets vinst undanröjs av ursprungslandet genom avräkning av den utländska skatt som belöper på utdelningen, s.k. indirekt avräkning. Vid denna avräkning uppkommer vissa tekniska frågor som inte uppkommer vid avräkning som endast avser ett rättssubjekt. Ett land som beskattar utdelningar från utländska dotterbolag är USA. För att se hur denna typ av avräkning kan utformas ska jag i det följande se närmare på det landets regler.

För att amerikanska företag ska få tillgång till den indirekta avräkningen måste utdelningen komma från ett bolag i vilket det mottagande bolaget har en ägarandel om minst tio procent av rösterna.¹ Avräkningen kan också omfatta skatt som har betalats av bolag längre ned i en ägarkedja, om det amerikanska bolaget indirekt innehar minst fem procent av rösterna i bolaget och röstinnehavet i varje ägarled är minst tio procent. För att avgöra hur stort röstinnehav som följer av ett indirekt ägande multipliceras de olika innehavsandelarna med varandra.²

Den indirekta avräkningen fungerar så att det amerikanska bolaget som mottar utdelningen *anses ha betalats* den del av det utdelande bolagets utländska skatt som belöper på det utdelade beloppet. Det är denna skatt som sedan utgör avräkningsbeloppet.³ Den skatt som anses ha betalats är en lika stor andel av de utländska skatterna som det utdelade beloppet är

1 Internal Revenue Code (IRC) § 902 (a).

2 IRC § 902 (b), McDaniel m.fl., *Introduction to United States International Taxation*, 6 uppl., Kluwer Law International 2014, s. 91.

3 IRC § 901 (a), 902 (a).

av de före utdelningen kvarhållna och beskattade inkomsterna.⁴ Avräkningsbeloppet beräknas alltså enligt följande formel:

$$\text{Den utländska skatten} \quad \times \quad \frac{\text{Utdelningsbeloppet}}{\text{Kvarhållna inkomster efter skatt}}$$

De kvarhållna inkomsterna avser samlade kvarhållna vinster från både tidigare år och från det aktuella året, före årets utdelning. Den utländska skatten är den samlade skatt som har betalats för dessa vinster.⁵ Med andra ord läggs vinsten varje år till en summa ansamlade inkomster, och de utländska skatterna varje år till en summa ansamlade skatter. I takt med att vinster lämnar bolaget i form av utdelningar minskar de ansamlade inkomsterna, samtidigt som den skatt som belöper på utdelningarna minskar de ansamlade utländska skatterna.

Det aktuella årets och tidigare års inkomster hos dotterbolaget beräknas som utgångspunkt med tillämpning av samma regler som gäller för beräkning av inkomsten hos ett amerikanskt bolag. Beräkningen har dock förenklats på så sätt att man kan förlita sig på det utländska bolagets ordinarie redovisning och endast måste göra justeringar om de utländska reglerna leder till betydande skillnader jämfört med de amerikanska redovisnings- och skattereglerna.⁶

När man har att göra med längre ägarkedjor med utdelningar i varje led görs en liknande beräkning för varje bolag i kedjan. Om koncernen består av tre bolag inklusive det amerikanska, beräknas först hur mycket skatt det ”mellersta” bolaget anses ha betalat av den skatt som bolaget längst ned i kedjan faktiskt har betalat. Detta görs på samma sätt som ovan. Efter detta beräknas hur mycket det amerikanska bolaget anses ha betalat av den sammanlagda utländska skatt som dess direkt ägda dotterbolag faktiskt har betalat och anses ha betalat.⁷

Den amerikanska indirekta avräkningen är uppenbarligen komplicerad. Reglerna ställer också stora krav på de skattskyldiga genom att varje

4 IRC § 902(a).

5 IRC § 902(c)(1)–(2).

6 IRC § 964 (a), Treasury Regulation § 1.964-1.

7 IRC § 902 (b), McDaniel m.fl., *Introduction to United States International Taxation*, s. 92 f.

års uppgifter om de utländska bolagens inkomster och skatter måste sparas på obestämd tid.⁸

2.2 Löpande beskattning av utländska dotterbolag

För utformningen av den löpande beskattningen av utländska dotterbolag kan den svenska CFC-beskattningen tjäna som utgångspunkt. En första fråga är vilka aktieinnehav som skulle omfattas av beskattningen. En förutsättning i denna artikel är att endast direktinvesteringar skulle omfattas, dvs. investeringar som görs för att aktivt bedriva verksamhet i ett annat land. Gränsen vid vilken storleken på aktieinnehavet i ett utländskt bolag medför löpande beskattning bör vara tillräckligt låg för att inkludera så många direktinvesteringar som möjligt, samtidigt som den bör vara tillräckligt hög för att den skattskyldige ska kunna inhämta den information som krävs för att redovisa inkomsterna enligt svensk rätt. Gränsen bör förmodligen sättas någonstans mellan tio procent och 25 procent av kapitalet eller rösterna.⁹

Precis som i nuvarande CFC-beskattning bör moderbolaget beskattas för en lika stor andel av dotterbolagets inkomster som den ägda andelen i dotterbolagets kapital.¹⁰ Beräkningen av det utländska bolagets inkomster skulle ske med tillämpning av svenska skatteregler. Det bör övervägas om inkomstberäkningen som i den amerikanska indirekta avräkningen bör förenklas så att det är tillräckligt med sådana justeringar av det utländska bolagets ordinarie redovisning som innebär betydande skillnader jämfört med de svenska skattereglerna. En annan metod att förenkla inkomstre-dovisningen skulle kunna vara att utarbeta regler om vissa accepterade redovisningsregelverk eller utländska skattebaser, eventuellt med schablonmässigt bestämda justeringar av dem.¹¹

8 Se Gustafson m.fl., *Taxation of International Transactions: Materials, Text and Problems*, 3 uppl., Thomson/West 2006, s. 367 f.

9 Jfr gränserna för när marknadsnoterade aktier kan utgöra näringsbetingade andelar enligt 24 kap. 14 § samt när CFC-beskattning kan bli aktuellt enligt 39 a kap. 2 § IL. Jfr även Peroni m.fl., *Getting Serious About Curtailing Deferral of U.S. Tax on Foreign Source Income*, Southern Methodist University Law Review 1999 vol. 52 s. 507 ff., där det för USA:s del föreslås att både fysiska och juridiska personer ska beskattas löpande för sina andelar i utländska bolag, oavsett hur stora innehaven är.

10 39 a kap. 13 § 1 st. IL.

11 Jfr American Bar Association, *Report of the Task Force on International Tax Reform*, The Tax Lawyer 2006 vol. 59 s. 733.

Den internationella dubbelbeskattning som uppstår när både ursprungslandet och värdlandet beskattar dotterbolagets vinster undanröjs genom avräkning av ägarbolagets andel av de utländska skatterna, dvs. kapitalandelen multiplicerad med de utländska skatterna.¹²

3 SKATTEPLANERING

I nuläget kan det vara gynnsamt för svenska företag att flytta vinster från Sverige till dotterbolag i länder med lägre skatt genom koncerninterna transaktioner. Denna typ av skatteplanering motverkas till viss del genom den s.k. felprisregeln i 14 kap. 19–20 §§ IL och OECD:s riktlinjer för internprissättning,¹³ men trots dessa regler finns det utrymme att flytta ut vinster.¹⁴ Inte heller andra missbruksregler, som ränteavdragsbegränsningarna i 24 kap. IL och CFC-beskattningen i 39 a kap. IL, förhindrar sådan här skatteplanering helt och hållet.

Om beskattning av utdelning från utländska dotterbolag infördes skulle vinstförflyttning till lägre beskattade dotterbolag inte vara lika gynnsamt, eftersom de utländska dotterbolagens inkomster förr eller senare skulle beskattas i Sverige. Incitamenten att flytta vinster från Sverige skulle dock inte försvinna helt. Uppskovet med beskattningen skulle kunna bli mycket långt om dotterbolaget avstod från att dela ut vinsterna, och under tiden skulle den svenska skatten på vinsterna minska i värde. Vinsterna som skulle bli kvar i lågskatteländerna skulle kunna återinvesteras och ge upphov till nya inkomster. Den effektiva beskattningen av inkomsterna hos lågbeskattade dotterbolag skulle därigenom bli lägre.¹⁵ Det skulle därför fortfarande vara lönsamt för företag att styra sina vinster till sådana dotterbolag.

Något som mer effektivt skulle ta bort incitamenten att styra vinster till dotterbolag i lågskatteländer är ett införande av löpande beskattning av utländska dotterbolag. Med en sådan beskattning skulle det som utgångspunkt inte göra någon skillnad för ett svenskt bolag om dess inkomster

12 Jfr 4 kap. 2 § lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt (AvrL).

13 OECD, *Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations* (2010).

14 SOU 2014:40 s. 117 f.

15 Thompson, *Assessing the following systems for Taxing Foreign-Source Active Business Income: Deferral, Exemption, and Imputation*, Howard Law Journal 2010 vol. 53 s. 349 ff., Peroni m.fl., *Getting Serious About Curtailing Deferral of U.S. Tax on Foreign Source Income*, Southern Methodist University Law Review 1999 vol. 52 s. 464 ff.

uppkom i Sverige eller i ett dotterbolag etablerat i ett lägre beskattat land; i båda fallen skulle företagets totala inkomster beskattas lika mycket vid samma tidpunkt. Detta beror på att Sverige alltid skulle ta ut en restskatt på inkomsterna i lägre beskattade utländska dotterbolag uppgående till skillnaden mellan den svenska skatten på inkomsterna och dotterbolagets lands skatt på dem. Därmed skulle det inte finnas någon anledning för moderbolaget att flytta vinster utomlands.¹⁶

Det ska dock märkas att minskningen av incitamenten att flytta vinster utomlands endast gäller företag vars högsta moderbolag är hemmahörande i Sverige. Det skulle fortfarande vara lönsamt för ett moderbolag i ett land med lägre skatt att flytta vinster från ett svenskt dotterbolag. Det skulle även kvarstå vissa möjligheter för svenska moderbolag att minska beskattningen genom att öka spärrbeloppet för avräkningen, något som kan göras genom att flytta vinster från Sverige till utländska dotterbolag. Dessa incitament skulle dock vara betydligt mindre än i nuvarande ordning, och skulle i princip elimineras om Sverige övergick från overall-metoden i avräkningen till en per-country metod.¹⁷

Ökningen av skattebasen och därmed skatteintäkterna som den löpande beskattningen skulle ge upphov till skulle kunna användas för att sänka bolagsskattesatsen. En sådan sänkning skulle också i sig kunna innebära minskad vinstflyttning från Sverige, även vad gäller koncerner med utländska moderbolag. En studie anger nämligen att en minskning av bolagsskattesatsen med en procentenhet leder till ökade redovisade vinster hos multinationella företag i en jurisdiktion med ungefär 0,8 procent.¹⁸

16 Se Fleming m.fl., *Perspectives on the Worldwide vs. Territorial Taxation Debate*, Tax Notes International 2010 vol. 57 s. 79 ff.

17 Se Fleming m.fl., *Perspectives on the Worldwide vs. Territorial Taxation Debate*, Tax Notes International 2010 vol. 57 s. 79 f., US Congress, Joint Committee on Taxation, *Present Law and Issues in US taxation*, JCX-42-11, 6 sep 2011, s. 105.

18 Heckemeyer & Overesch, *Multinationals' Profit Response to Tax Differentials: Effect Size and Shifting Channels*, Discussion Paper No. 13-045, Centre for European Economic Research 2013, s. 26.

4 EKONOMISKA ÖVERVÄGANDEN

4.1 Global välfärd

För att bedöma i vilken utsträckning olika skattesystem bidrar till global välfärd finns olika teorier om neutralitet. Beskattning enligt territorialitetsprincipen, dvs. beskattning av enbart inkomster med källa i det egna landet, anses bidra till *kapitalimportneutralitet* (KIN). Med detta menas att det inhemska och utländska kapitalet beskattas lika mycket i ett visst investeringsland och därigenom konkurrerar på lika villkor i landet.¹⁹ Egentligen förutsätter KIN på en viss marknad att samtliga utländska aktörer härrör från länder som har territoriell beskattning, dvs. som inte beskattar utländska inkomster.²⁰

Beskattning enligt hemvistprincipen, alltså beskattning av de inhemska företagens globala inkomster med avräkning av utländsk skatt, bidrar istället till *kapitalexportneutralitet* (KEN). Med detta menas att investeringar som härrör från ett visst land beskattas lika mycket vare sig de görs inom landet eller utomlands. Därigenom påverkas inte investeringars geografiska placering av skattemässiga skäl, och de ekonomiskt mest lönsamma investeringarna blir de som genomförs. Om beskattning inte sker enligt hemvistlandets skattesats kan de inhemska investerarna komma att göra ekonomiskt mindre lönsamma investeringar i länder med lägre skatt istället för lönsammare investeringar i det egna landet. För att uppnå KEN helt och hållet måste beskattningen av de utländska inkomsterna ske löpande, utan uppskov och utan att avräkningen är begränsad till ett spärrbelopp.²¹

Vad gäller beskattning av utdelningar från utländska dotterbolag är de ekonomiska argumenten för en sådan beskattning svaga. Den skulle inte tjäna något neutralitetsmål i tydlig riktning. En sådan beskattning skulle dessutom skapa nya snedvridningseffekter i form av incitament att hålla

19 Musgrave, R, *Criteria for Foreign Tax Credit*, i: Taxation and Operations Abroad, Princeton 1960, s. 85 f.

20 Berglund, *Avräkningsmetoden*, s. 100 not 271.

21 Kofler, *Indirect Credit versus Exemption: Double Taxation Relief for Intercompany Distributions*, Bulletin for International Taxation 2012 vol. 66 s. 78 f.

kvar vinster utomlands så länge som möjligt istället för att dela ut dem till moderbolaget.²²

Det är svårt att veta vilket av neutralitetsmålen som bör ges företräde för att den globala välfärden ska maximeras. Vilket av KIN och KEN som är mest effektivt och bäst för global välfärd anses bero på om den ekonomiska bördan av skatten övervältras från investerarna eller inte i olika länder, något det inte finns säker kunskap om. Därför kan det inte med säkerhet sägas vilket av KIN och KEN som är mest effektivt.²³

Förutom att det är osäkert vilket av neutralitetsmålen som bör eftersträvas för global välfärd är målen svåra att uppnå. KIN kräver i princip att samtliga länder följer territorialitetsprincipen. KEN i ett visst land kräver å sin sida att avräkningen av utländsk skatt inte begränsas av ett spärrbelopp, något som förmodligen inget land skulle vara berett att göra. Det skulle nämligen innebära att det egna landet betalade andra länders högre skatter genom att låta den inhemska skatten på inhemska inkomster minska, vilket kan anses vara en subvention av vissa utlandsinvesteringar.²⁴ Vidare skulle det enligt min mening öppna för missbruk av utländska investerare, som skulle dra nytta av att kunna etablera sig i högskatteländer genom ett bolag i Sverige. Därmed framstår avräkning med spärrbelopp som det enda realistiska alternativet. Eftersom det både är svårt att uppnå de olika neutralitetsmålen och svårt att avgöra vilket av dem som leder till maximal global välfärd är det tveksamt om något av dem bör vara helt bestämmande för hur Sverige utformar sitt skattesystem.²⁵

22 US Congress, Joint Committee on Taxation, *Options to Improve Tax Compliance and Reform Tax Expenditures*, JCS-02-05, 27 jan 2005, s. 188 f., Kleinbard m.fl., 24 *International Tax Experts Address Current Tax Reform Efforts in Congress*, <http://americansfortaxfairness.org/files/24-International-Tax-Experts-Letter-to-Congress-9-25-15-FINAL-for-printing.pdf>, 25 sep 2015 (20 nov 2015), s. 2.

23 Se Musgrave, P, *United States Taxation of Foreign Investment Income*, s. 111 ff., Berglund, *Avräkningsmetoden*, s. 95 ff., Horst, *A Note on the Optimal Taxation of International Investment Income*, *Quarterly Journal of Economics* 1980 vol. 94 s. 793 ff.

24 Se OECD, *Tax policy studies: Tax Effects on Foreign Direct Investment*, 2007, s. 99, Fleming m.fl., *Perspectives on the Worldwide vs. Territorial Taxation Debate*, *Tax Notes International* 2010 vol. 57 s. 76.

25 Se, för ytterligare kritik mot neutralitetsmålen, Grubert & Altshuler, *Corporate Taxes in the World Economy*, i: Diamond & Zodrow, *Fundamental tax reform: Issues, Choices and Implications*, MIT Press 2008, s. 331 ff.

4.2 Nationell välfärd

Ett skäl för Sverige att undanta utländska dotterbolagsinkomster från skatt är att säkerställa att de svenska företagens utländska dotterbolag inte är konkurrensmässigt missgynnade andra företag i utlandet. Detta har varit ett viktigt skäl för en del länder att på senare tid gå från att beskatta utländska inkomster till att undanta dem från skatt.²⁶

Fleming m.fl. poängterar dock att ett undantag av utländska inkomster från skatt ska ses som en offentlig utgift som alla andra och måste vägas mot andra sätt att spendera de offentliga finanserna.²⁷ Finns det måhända andra, mer kostnadseffektiva, sätt att stärka svenska företags konkurrenskraft? En löpande beskattning av utländska dotterbolag skulle ju innebära en betydande breddning av skattebasen, minskade incitament att investera i länder med lägre skatt och minskade möjligheter till skatteplanering, vilket skulle leda till ökade skatteintäkter. Dessa skatteintäkter skulle kunna användas till andra åtgärder för att stärka Sveriges konkurrenskraft, exempelvis en sänkning av bolagsskattesatsen. En sådan sänkning skulle mildra den konkurrensförsvårande effekten av en löpande beskattning genom att den extra skattebelastningen för utländska dotterbolag i länder med lägre skatt inte blev lika stor. Dessutom skulle en sänkt skattesats öka konkurrenskraften hos produktion och annan verksamhet som bedrivs inom Sveriges gränser. En lägre skattesats kan också sägas främja neutralitet generellt, eftersom skattesystemet blir mer likt en värld helt utan skatter. Eftersom en sänkning av skattesatsen skulle medföra att fler investeringar inom Sverige blev lönsamma som annars inte hade varit det skulle fler investeringar ske inom landet, med ökad sysselsättning och tillväxt som följd.²⁸ Det ska dock klargöras att Sveriges bolagsskattesats på 22 procent redan idag är relativt konkurrenskraftig. En sänkning av skattesatsen skulle därför behöva balanseras mot den mindre restskatt på utländska dotterbolag som den skulle ge upphov till.

Trots fördelarna med löpande beskattning och den sänkning av bolagsskatten som det skulle möjliggöra går det inte att bortse från att en sådan beskattning skulle skilja den svenska företagsbeskattningen på ett betydande sätt från andra länders beskattning, och innebära vissa nackdelar

26 Kofler, *Indirect Credit versus Exemption: Double Taxation Relief for Intercompany Distributions*, Bulletin for International Taxation 2012 vol. 66 s. 83 f.

27 Fleming m.fl., *Perspectives on the Worldwide vs. Territorial Taxation Debate*, Tax Notes International 2010 vol. 57 s. 89.

28 SOU 2014:40 s. 88, 96.

för svenska multinationella företag. Ytterst skulle detta kunna leda till att svenska multinationella företag flyttar sin hemvist till andra länder för att undvika den löpande beskattningen eller att utländska aktörer köper upp företagen. Mer konstlade byten av hemvistland skulle dock kunna motverkas genom regler som i vissa fall betraktade utländska moderbolag som svenska, exempelvis genom hänsyn till var bolagets säte är placerat.²⁹

I slutändan blir det nödvändigt att väga minskad konkurrenskraft för svenska företags utländska dotterbolag och ökad koncernemigration mot de fördelar som en löpande beskattning skulle medföra. Enligt min uppfattning är det trots allt sannolikt att fördelarna med en övergång till löpande beskattning av utländska dotterbolag skulle överväga nackdelarna. Denna slutsats är dock osäker, och det vore önskvärt med närmare studier om de ekonomiska konsekvenserna för Sverige innan löpande beskattning av utländska dotterbolag infördes.

5 PRAKTISKA OCH ADMINISTRATIVA ÖVERVÄGANDEN

Under nuvarande skattefrihet för utländska dotterbolag finns det som nämnts möjligheter för svenska företag att minska sin beskattning genom att flytta vinster utomlands. Reglerna som ska förhindra detta, i synnerhet internprissättningsreglerna, är mycket komplicerade och medför stora kostnader för efterlevnad och upprätthållande.³⁰ Kan en införd beskattning lindra dessa problem?

Att beskatta utdelningar från utländska dotterbolag skulle inte i någon större omfattning komma tillrätta med skatteplaneringsmöjligheterna, och därmed inte heller möjliggöra någon förenkling av regler eller minskning av administration. En sådan beskattning skulle dessutom föra med sig betydande administrativa svårigheter. Den indirekta avräkning som måste införas är, som visades ovan, komplicerad. Till att börja med måste det utländska dotterbolagets inkomster beräknas enligt svensk rätt, något som dock skulle kunna förenklas genom att i högre grad tillåta användning av dotterbolagets ordinarie redovisning. Därtill måste det varje år utredas hur mycket av de tidigare gjorda vinsterna som anses finnas kvar

29 Se Kleinbard, *The Lessons of Stateless Income*, Tax Law Review 2011 vol. 65, s. 158 ff., Kleinbard m.fl., *24 International Tax Experts Address Current Tax Reform Efforts in Congress*, <http://americansfortaxfairness.org/files/24-International-Tax-Experts-Letter-to-Congress-9-25-15-FINAL-for-printing.pdf>, s. 3 f., US Congress, Joint Committee on Taxation, *Options to Improve Tax Compliance and Reform Tax Expenditures*, JCS-02-05, 27 jan 2005, s. 178 ff.

30 SOU 2014:40 s. 118.

hos dotterbolaget respektive har delats ut, och hur mycket utländsk skatt som hänförs till de kvarhållna vinsterna. Om koncernen består av längre ägarkedjor måste dessa uträkningar göras för varje bolag i ägarkedjan.

En övergång till löpande beskattning av utländska dotterbolag skulle, som tidigare sagts, kraftigt begränsa möjligheterna att minska beskattningen genom vinstförflyttning till utländska dotterbolag. Därigenom skulle vissa praktiska fördelar också uppkomma. Till att börja med skulle ränteavdragsbegränsningarnas tillämpningsområde kunna inskränkas så att de inte längre omfattade räntebetalningar till bolag som är föremål för löpande beskattning, alltså räntebetalningar till utländska dotterbolag. Den löpande beskattningen skulle vidare ersätta den nuvarande CFC-lagstiftningen vad gäller juridiska personers utländska innehav. Den kanske största vinsten i administrativt hänseende skulle vara att reglerna om internprissättning skulle minska i betydelse. Svenska moderbolag skulle nämligen vid transaktioner med utländska dotterbolag inte längre ha något intresse av att använda reglerna till sin fördel.³¹ Istället skulle deras intresse ligga i att åstadkomma den enklast möjliga internprissättningen med störst sannolikhet att godtas av de båda inblandade ländernas skattemyndigheter, så att dubbelbeskattning undveks. Därigenom skulle de skattskyldiga inte spendera lika mycket resurser på regelefterlevnad samtidigt som tvisterna om internprissättning sannolikt skulle bli färre. Skatteverket skulle dessutom kunna spendera betydligt mindre resurser på att övervaka regelefterlevnaden. För internprissättningen inom koncerner vars moderbolag inte är svenska skulle dock läget vara oförändrat.

En löpande beskattning skulle emellertid även föra med sig nackdelar i praktiskt och administrativt hänseende. Även om beskattningen inte skulle vara lika komplicerad som beskattning av utdelningar skulle den medföra liknande administrativa bördor. Också vid löpande beskattning måste det utländska dotterbolagets inkomster beräknas enligt svensk rätt, dock med potentiella förenklingar genom att dotterbolagets ordinarie redovisning tillåts ligga till grund för beskattningen. Vad gäller avräkningen av den utländska skatten är löpande beskattning betydligt enklare än beskattning av utdelningar. För löpande beskattning skulle det nämligen inte vara

31 Jfr Kadet, *U.S. International Tax Reform: What Form Should It Take?*, s. 366 f., Peroni m.fl., *Getting Serious About Curtailing Deferral of U.S. Tax on Foreign Source Income*, Southern Methodist University Law Review 1999 vol. 52 s. 514, US Congress, Joint Committee on Taxation, *Present Law and Issues in US taxation*, JCX-42-11, 6 sep 2011, s. 105.

nödvändigt att bevaka hur mycket av vinsterna som delades ut mellan bolagen i koncernen respektive hölls kvar. Detta eftersom utdelningen skulle vara skattefri och sakna betydelse för hur mycket skatt som moderbolaget skulle få avräkna. Istället skulle storleken på den direkt eller indirekt ägda kapitalandelen i dotterbolagen avgöra hur mycket av de utländska inkomsterna som beskattades och hur mycket av de utländska skatterna som fick räknas av.³² Kapitalandelen multipliceras helt enkelt med inkomsterna respektive skatterna. Det ska emellertid uppmärksammas att avräkningen ändå innebär ett påslag av administration jämfört med undantagande av utländska inkomster från skatt.

Det är osäkert om det sammantaget skulle bli ökade eller minskade administrativa kostnader för skattskyldiga och myndigheter vid införande av löpande beskattning, något som beror på hur väl man lyckas utforma förenklade regler för inkomstredovisningen. Jag finner det dock sannolikt att en löpande beskattning generellt skulle medföra ökade kostnader för regelefterlevnad för multinationella företag.

6 EU-RÄTTENS INVERKAN

6.1 Beskattning av utdelningar

Skulle det vara förenligt med de fria rörligheterna i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt att beskatta utdelningar från utländska dotterbolag etablerade inom EU, och samtidigt undanta utdelningar från inhemska dotterbolag från skatt? Denna fråga har prövats i två EU-rättsfall, båda kallade *Test Claimants in the FII Group Litigation*.³³ Målen gällde Storbritanniens tidigare beskattning av utdelningar från utländska bolag. I det första målet uttalade EU-domstolen att EU-rätten i princip inte förhindrar en medlemsstat från att undvika kedjebeskattnings genom undantagande av utdelningar från inhemska bolag och genom ett avräknings-system för utdelningar från utländska bolag.³⁴ För att vara tillåten fick dock inte skattesatsen vara högre för utländska utdelningar än för inhemska.³⁵ I det andra FII-målet sades att en av situationerna i vilken skattesat-

32 Jfr Peroni m.fl., *Getting Serious About Curtailing Deferral of U.S. Tax on Foreign Source Income*, Southern Methodist University Law Review 1999 vol. 52 s. 514.

33 Mål *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, EU:C:2006:774 respektive C-35/11, EU:C:2012:707.

34 Mål *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, p. 47–48.

35 Mål *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, p. 49–52 respektive *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-35/11, p. 39, 43.

sen för utländska utdelningar skulle anses vara högre var när den effektiva beskattningen i mottagarlandet var lägre än den nominella skattesatsen. Detta var fallet i Storbritannien, varför den brittiska beskattningen av utdelningar från utländska dotterbolag utgjorde ett hinder mot fria rörligheter.³⁶

Varför ansågs en effektiv beskattning under den nominella skattesatsen leda till en högre skattesats på utländska utdelningar? Enligt min mening berodde det på att den brittiska indirekta avräkningen använde det utländska dotterbolagets redovisningsmässiga vinster vid beräkningen av utdelningsbeloppet. Formeln för beräkning av avräkningsbeloppet såg alltså ut på följande sätt:³⁷

$$\text{Den utländska skatten} \times \frac{\text{Utdelningsbeloppet}}{\text{Dotterbolagets vinst enligt dess redovisning}}$$

I den amerikanska indirekta avräkningen, däremot, används dotterbolagets vinst enligt amerikanska skatteregler vid beräkningen av avräkningsbeloppet:

$$\text{Den utländska skatten} \times \frac{\text{Utdelningsbeloppet}}{\text{Dotterbolagets vinst enligt amerikanska skatteregler}}$$

Eftersom den redovisningsmässiga vinsten ofta är högre än vinsten beräknad enligt skatteregler, blir avräkningsbeloppet mindre vid tillämpning av den brittiska formeln. Det faktum att generösare inkomstberäkningsregler används för inhemska bolag än för utländska kan sägas medföra att en högre skattesats gäller för utdelningar från utländska bolag.³⁸ EU-domstolens uttalande om effektiv beskattning gällde också en avräkningsmetod ”vilken, i likhet med den metod som föreskrivs i den lagstiftning som är aktuell i det nationella målet, *beaktar den effektiva nivån på beskattningen av vinsterna i ursprungsstaten*” (min kursivering).³⁹ Med detta

36 Mål *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-35/11, p. 43, 46.

37 Jfr Bramwell m.fl., *Taxation of Companies and Company Restructions*, 5 uppl., Sweet & Maxwell 1991, s. 380.

38 Jfr Baker, UK: *The FII GLO (II) and FII GLO (III) Cases*, i: Lang m.fl., ECJ – Recent Developments in Direct Taxation 2012, Linde 2013, s. 239.

39 Mål *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, p. 46.

menade sannolikt EU-domstolen att avräkningsbeloppet enligt de brittiska reglerna beräknades på grundval av de redovisningsmässiga vinsterna i det utländska bolaget. Eftersom den amerikanska avräkningen använder samma inkomstberäkningsregler för det utdelande bolaget som gäller för inhemska bolag, om än med möjlighet att förenkla beräkningen, lär en beskattning av utdelningar förenad med en avräkning liknande den amerikanska i princip inte hindras av FII-målen.

Det kan dock tänkas att den administrativa börda som orsakas av beskattningen av utdelningar är en otillåten inskränkning av de fria rörligheterna. I det första FII-målet ansåg EU-domstolen att den brittiska beskattningen och avräkningen inte utgjorde en inskränkning av de fria rörligheterna enbart för att avräkningen medförde en större administrativ börda för utländska utdelningar.⁴⁰ En avräkning lik den amerikanska skulle dock mycket väl kunna medföra större administrativa bördor än den brittiska, eftersom det är enklare att förlita sig på företagets redovisning än att behöva beräkna de utländska vinsterna enligt inhemska skatteregler. I målet *Haribo Lakritzen*⁴¹ prövades den österrikiska avräkningen vid utdelningar från portföljinnehav. EU-domstolen uttalade bl.a. att det inte får visa sig vara *omöjligt* att komma i åtnjutande av avräkningsmetoden på grund av en *överdriven* administrativ börda.⁴² Detta förefaller vara en tämligen tillåtande regel. I målet *Futura Participations*⁴³ prövades vidare luxemburgska regler som krävde redovisning av utländska företags fasta driftställens inkomster enligt inhemska redovisningsregler och förvaring av räkenskaperna inom landet. Kraven på redovisningen utgjorde ett otillåtet hinder mot etableringsfriheten.⁴⁴ Det är dock svårt att av detta dra några slutsatser angående inkomstberäkningen vid beskattning av utdelningar. Sammanfattningsvis får det anses osäkert men inte helt osannolikt att beskattningen skulle accepteras av EU-domstolen.

6.2 Löpande beskattning

Även den löpande beskattningen skulle kunna stå i strid med EU-rätten i de fall den träffar dotterbolag inom EU. Själva beskattningen av de utländska inkomsterna med avräkning av den utländska skatten lär i ljuset

40 Mål *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, p. 53.

41 Mål *Haribo Lakritzen*, C-436/08, EU:C:2011:61.

42 Mål *Haribo Lakritzen*, C-436/08, p. 96.

43 Mål *Futura Participations*, C-250/95, EU:C:1997:239.

44 Mål *Futura Participations*, C-250/95, p. 23–43.

av FII-målen inte utgöra något problem. Däremot kan det faktum att ett svenskt moderbolag beskattas för inkomster i ett annat bolag innebära ett hinder mot de fria rörligheterna, eftersom svenska moderbolag inte beskattas för inkomsterna hos sina svenska dotterbolag. I målet *Cadbury Schweppes*⁴⁵ fann EU-domstolen att Storbritanniens CFC-lagstiftning utgjorde ett hinder mot etableringsfriheten eftersom den innebar att ett moderbolag med ett irländskt dotterbolag beskattades för vinster i en annan juridisk person, något som inte skedde vid etableringar av brittiska dotterbolag.⁴⁶ EU-domstolen prövade även om hindret kunde rättfärdigas med hänsyn till intresset att förebygga skatteflykt. För att kunna rättfärdigas enligt denna grund krävdes att lagstiftningen specifikt avsåg rent konstlade upplägg, och att beskattning inte kunde ske när bildandet av det utländska bolaget har en ekonomisk förankring.⁴⁷ Eftersom den löpande beskattningen som har behandlats i denna artikel inte syftar till att enbart träffa rent konstlade upplägg tyder målet *Cadbury Schweppes* på att den löpande beskattningen inte skulle vara förenlig med EU-rätten.

Ett förbehåll måste dock göras. *Cadbury Schweppes* handlade om lagstiftning som särbehandlade vissa lågbeskattade dotterbolag och syftade till motverka skatteplanering. Eftersom en generell löpande beskattning skulle ha en bredare utformning och syfta till att åstadkomma neutralitet mellan inhemska och utländska investeringar går det att tänka sig att rättfärdigandegrunden upprätthållandet av skattesystemets inre sammanhang skulle vara aktuell. För att den grunden ska vara tillämplig kräver EU-domstolen att det finns ett direkt samband mellan den i målet berörda skattefördelen och ett visst skatteuttag. I det andra FII-målet fann EU-domstolen ett sådant direkt samband mellan beviljandet av avräkning av utländsk skatt alternativt undantagande från skatt på en utdelning å ena sidan och den skatt som redan har påförts den utdelade vinsten å andra sidan.⁴⁸ Det kan hävdas att ett motsvarande samband finns i den löpande beskattningen mellan avräkningen av utländsk skatt å ena sidan och beskattning av dotterbolagens vinster å andra sidan. Det är alltså möjligt att en sådan beskattning skulle kunna rättfärdigas med hänsyn till skattesystemets inre sammanhang. Vid bedömningen av om lagstiftningen är pro-

45 Mål C-196/04, *Cadbury Schweppes*, EU:C:2006:544.

46 Mål C-196/04, *Cadbury Schweppes*, p. 44–46.

47 Mål C-196/04, *Cadbury Schweppes*, p. 51, 55, 65.

48 Mål C-35/11, *Test Claimants in the FII Group Litigation*, p. 57–59.

portionerlig i förhållande till ändamålet skulle emellertid EU-domstolen kunna inte hållningen att en beskattning med uppskov till dess att utdelning sker skulle vara tillräckligt för att uppnå neutralitet. Det får betraktas som möjligt men osäkert om EU-domstolen skulle godta en löpande beskattning av utländska dotterbolag.

Även om en löpande beskattning av enbart utländska dotterbolag inte skulle vara förenlig med EU-rätten skulle en löpande beskattning förmodligen inte utgöra något hinder mot de fria rörligheterna om moderbolagen även beskattades löpande för sina svenska dotterbolag. En sådan beskattning skulle enligt min uppfattning vara möjlig att åstadkomma. Den löpande beskattningen för de svenska innehaven skulle inte orsaka några större administrativa svårigheter, eftersom svenska bolags inkomster ändå alltid redovisas enligt svensk rätt och det skulle stå klart hur mycket skatt som kunde avräknas. I de flesta fall skulle moderbolagets skattskyldighet för inkomsterna i det svenska dotterbolaget sättas ned till noll, eftersom båda bolag skulle vara föremål för samma bolagsskattesats. Endast när dotterbolaget inte hade förmåga att betala skatten skulle moderbolaget behöva betala skatt för inkomsterna.

Det EU-rättsliga hinder som kvarstår för en löpande beskattning är den svårare administrativa börda för inkomstredovisningen och avräkningen som blir aktuell vid utlandsetableringar. I föregående avsnitt sades att en alltför tung administrativ börda kan utgöra ett otillåtet hinder mot de fria rörligheterna enligt rättsfallen *Haribo Lakritzen* och *Futura Participations*. För en löpande beskattning är de administrativa svårigheterna mindre än för en beskattning av utdelningar, varför en sådan beskattning kan ha större chans att accepteras av EU-domstolen. Det går dock inte heller för löpande beskattning att dra några säkra slutsatser angående EU-rätten och de administrativa svårigheterna.

7 SLUTSATSER

Slutsatserna angående frågan om Sverige bör beskatta utländska dotterbolagsinkomster är följande. En beskattning av utdelningar från utländska dotterbolag skulle inte medföra några större fördelar samtidigt som det skulle medföra betydande administrativa svårigheter. En sådan beskattning är därför inte att rekommendera. En löpande beskattning av inkomster från utländska dotterbolag, däremot, skulle kraftigt begränsa möjligheterna till skatteplanering genom vinstöverföring till utländska dotterbolag. Jag har vidare funnit det sannolikt att en sådan beskattning

skulle främja Sveriges ekonomiska intressen genom att bl.a. möjliggöra en sänkning av bolagsskattesatsen, även om de exakta konsekvenserna av beskattningen är svåra att förutse och det därför skulle behövas närmare undersökningar innan en sådan beskattning infördes. En sådan beskattning skulle dock förmodligen medföra större administrativa kostnader för multinationella företag än nuvarande ordning. Vidare är det osäkert om en sådan beskattning skulle gå att förena med EU-rätten. I ett sådant osäkert rättsläge kan man fråga sig om det vore lämpligt att införa beskattningen. Eftersom det dock är långt ifrån självklart att nuvarande ordning är den bästa finns det all anledning fortsätta diskussionen i detta ämne.

Jesper Eriksson är verksam på PwC i Stockholm.

